

TTI Kaivola Tuomas(LVM)

08.12.2017
JULKINEN

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (datan vapaa liikkuvuus)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 59/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asetusehdotuksen käsittely neuvoston televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä alkoi marraskuussa 2017. Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa neuvoston yleisnäkemyks vielä vuoden 2017 aikana. Teleneuvosto piti ehdotuksesta periaatekeskustelun 4.12.2017.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kirjelmässä (U 59/2017 vp) ja sitä koskevassa eduskunnan kannassa (LiVL 26/2017 vp, SuVEK 145/2017 vp) esitetyt kannat ovat edelleen asianmukaisia: Suomi pitää hyvänä, että asetuksen soveltamisalaa on selkeytetty suhteessa EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen (EU 2016/679), ehdotettua hallinnollista säätelyä on kevennetty ja että datan siirrettävyyden osalta tuodaan esille yhteentoimivuuden periaatetta.

Suomi pitää hyvänä, että asetuksen soveltamisalan rajauksia ja poikkeusperusteita on selvennetty eikä monia uusia poikkeusperusteita lisätä. Ensisijaisena keinona tulisi olla selkeyttää olemassa olevia rajauksia ja poikkeusperusteita. Esimerkiksi ehdotettu rajausta julkisen sektorin sisäisen tiedonvaihdon sulkemisesta pois soveltamisalasta on Suomen kannalta tarpeeton mutta hyväksyttävissä.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan esittämät muutokset liittyvät suurilta osin kolmeen kokonaisuuteen: suhteeseen Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen, julkisen sektorin kuulumiseen asetuksen soveltamisalaan ja poikkeusperusteiden määrään sekä hallinnolliseen yhteistyöhön.

Suhde henkilötietojen suojaan

Ehdotuksen 2 artiklan mukaan asetusta sovelletaan muihin sähköisiin tietoihin kuin henkilötietoihin. Rajauksen taustalla on pyrkimys välttää päällekkäisyyksiä yleisen tietosuoja-asetuksen ja muun henkilötietolainsäädännön kanssa. Aineistoon, joka sisältää sekä henkilötietoja että muita tietoja, sovellettaisiin näin ollen sekä yleistä tietosuoja-asetusta että ehdotettua asetusta. Tämä tuotaisiin esille johdanto-osan 11 perustelukappaleessa. Toiseksi *käsittely*-termi olisi määritelty vastaavasti kuin yleisessä tietosuoja-asetuksessa.

Soveltamisalarajaukset sekä poikkeusperusteet

Johdanto-osassa on selkeytetty, että asetusta kokonaisuudessaan ei sovellettaisi kansallisen turvallisuuden nojalla tehtyihin sijaintirajoituksiin, koska kansallinen turvallisuus ei kuulu unionin toimivaltaan. Asetusta ei myöskään sovellettaisi tietojen käsittelyyn, joka tapahtuu unionin ulkopuolella. Eniten keskustelua on herättänyt julkisen sektorin rajaaminen joko osittain tai kokonaan asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Uutena soveltamisalarajauksena voisi esimerkiksi olla tietojen käsittely, joka tapahtuu vastikkeetta julkisen sektorin sisällä.

Ehdotuksen 4 artiklan mukaan tietojen tallentamisen tai muun käsittelyn paikkaa unionissa ei saa rajata tietyn jäsenvaltion alueelle, ja tietojen tallentamista tai muuta käsittelyä muiden jäsenvaltioiden alueella ei saa kieltää tai rajoittaa, paitsi jos se on perusteltua yleisen turvallisuuden kannalta. Yleisen turvallisuuden sisältöä on selvennetty johdanto-osassa. Lisäksi on keskusteltu, tulisiko uusiksi poikkeusperusteiksi lisätä SEUT 52 artiklassa olevia yleistä järjestystä, terveyden suojelua sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä luotuja pakottavia vaatimuksia.

Hallinnollinen yhteistyö

Ehdotuksen 5 ja 7 artikloissa perustetaan uusi yhteistyömekanismi, ja jäsenvaltioiden on perustettava keskitetty yhteyspiste. Mekanismin tavoitteena on turvata viranomaisten pääsy tietoihin datan vapaasta liikkuvuudesta huolimatta. Mekanismia sovellettaisiin vain, jos ei ole olemassa muuta soveltuvaa mekanismia. Mekanismissa on kyse yhteistyöstä: se ei perusta uusia toimivaltuuksia päästä tietoon. Toimivaltaisten viranomaisten pääsyä tietoihin ei voida kuitenkaan evätä sillä perusteella, että tiedot on tallennettu tai muulla tavoin käsitelty toisessa jäsenvaltiossa.

Ehdotettua hallinnollista sääntelyä on kevennetty niin yhteistyön käynnistämisen kuin menettelyn osalta. Lisäksi on selkeytetty jäsenvaltioiden informointi- ja notifikaatiovelvoitteita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio ehdottaa asetuksen oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 114 artiklaa lainsäädännön lähentämisestä unionissa.

Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 114 artiklan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. Tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä säädetään Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 294 artiklassa.

Ehdotuksen 7 artiklasta on ehdotettu poistettavaksi komission oikeus antaa delegoituja säädöksiä. Tästä syystä luovuttaisiin myös 8 artiklan komiteamenettelystä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa vastuuvaliokuntana on IMCO (sisämarkkinat ja kuluttajansuoja). Esittelijänä on EPP-ryhmän Anna Maria Corazza Bildt.

Lausuntovaliokuntana on ITRE (teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta). Esittelijänä on ECR-ryhmän Zdzisław Krasnodębski.

Asia lähetettiin valiokuntakäsittelyyn 23.10.2017. Käsittely valiokunnissa on kesken.

Kansallinen valmistelu

Ehdotusta ja sitä koskevaa U-kirjelmää (U 59/2017) käsiteltiin kansallisesti EU-valmistelujaostoissa (EU19 viestintäjaosto ja EU8 sisämarkkinajaosto) kirjallisessa menettelyssä 25.–28.9.2017. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö järjesti asetusehdotuksesta avoimen kuulemistilaisuuden 26.9.2017. Valtioneuvosto lähetti U-kirjelmän eduskunnalle 19.10.2017.

Teleneuvostossa 4.12.2017 pidetty periaatekeskustelu sisältyi neuvostoa koskeneeseen MINVA-pakettiin. Sitä käsiteltiin viestintäjaoston (EU19) kokouksessa 24.11.2017 sekä EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 29.11.–1.12.2017.

U-jatkokirjelmää käsiteltiin kansallisesti EU-valmistelujaostoissa (EU19 viestintäjaosto ja EU8 sisämarkkinajaosto) kirjallisessa menettelyssä 11.12.2017–12.12.2017. Sitä ennen liikenne- ja viestintäministeriö järjesti aiheesta keskustelutilaisuuden 7.12.2017.

Eduskuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta lausui asiasta U 59/2017 vp lausunnossaan LiVL 26/2017, joka annettiin 17.11.2017. Valiokunta

yhtyi valtioneuvoston kantaan. Valiokunta piti hyvänä datan vapaata liikkuvuutta. Huomiota on kiinnitettävä sääntelyn selkeyteen ja erityistä huomiota tietoturvallisuuden ja yleisen turvallisuuden asettamiin rajoitteisiin. Valiokunta pitää myös hyvänä, että valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös datan saatavuuteen, siirrettävyyteen ja yhteentoimivuuteen kehittyvissä digitaalisissa palveluissa ja toimintamalleissa.

Suuri valiokunta käsitteli MINVA-pakettia 1.2.2017.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei merkittäviä muutoksia U-kirjelmässä esitettyyn.

Kansallisessa valmistelussa on tuotu esille joitakin Suomen lainsäädännössä olevia säännöksiä, joita voi olla tarve arvioida ehdotetun perusteettomien sijaintirajoitusten kiellon näkökulmasta.

Ehdotettu rajausta julkisen sektorin sisäisen tiedonvaihdon sulkemisesta pois soveltamisalasta ei muuta nykyistä tavoitetilaa paremmasta tiedonvaihdosta viranomaisten kesken, mikä on kirjattu kansallisiin, pohjoismaisiin sekä EU:n poliittisiin tavoitteisiin.

Taloudelliset vaikutukset

Ei merkittäviä muutoksia U-kirjelmässä esitettyyn.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Espanjan parlamentti antoi myönteisen lausunnon komission ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta. Ranskan senaatti antoi kielteisen lausunnon. Muita lausuntoja ei ole annettu.

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tuomas Kaivola, ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö, p. 050 525 8367, tuomas.kaivola@lvm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2017/1439

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	tietoyhteiskunta, sisämarkkinat LVM
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TRAFI, TULLI, UM, VM, VNK, YM
